

100/2017

**LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESIITYKSEKSI LAIKSI INNOVAATORAHOITUS-
KESKUS BUSINESS FINLANDISTA JA BUSINESS FINLAND -NIMISESTÄ OSAKEYH-
TIÖSTÄ**

Työ- ja elinkeinoministeriä pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland - nimisestä osakeyhtiöstä. Esitys perustuu hallituksen strategiakokouksessaan 27.3.2017 tekemään päätökseen yhdistää Tekes ja Finpro Oy yhdeksi toimijaksi. Uusi Business Finland - toimija muodostuisi valtion viranomaisesta (Rahoituskeskus) ja asiakastoiminnoista vastaavasta yhtiöstä, joihin kootaan keskeisimmät valtakunnalliset innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen toiminnot.

Pirkanmaan liitto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Esityksen perusteluissa (kohta 2.3. Nykytilan arviointi) uudistuksen ensisijaisena lähtökohtana tuodaan esiin Team Finland - toimintamalliin liittyvät hallinnon sisäiset haasteet ja sisäiset näkemykset asiakastarpeista ja palveluiden toimivuudesta. Esitys on valmisteltu virkатыönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Viittauksia asiaan koskeviin selvityksiin ja tutkimuksiin ei esitetä. Kyseessä on uudistushanke, jolla merkittävällä tavalla vaikutetaan Suomen innovaatiojärjestelmän kehitykseen. Voidaan kysyä, olisiko uudistukselle hyödyksi, että uudistus rakentuisi asiakkaiden tarpeiden ja toimintaympäristön nähtävissä olevan muutoksen huolelliseen analyysiin ja vuorovaikutteiseen valmisteluun yhdessä sidosryhmien, ml. uusien maakuntien, kanssa. Kattavalla ja avoimella valmistelulla voitaisiin ottaa huomioon myös OECD:n suositusten pohjalta tehtävän innovaatiotyön uuden vision linjaukset.

Kansainvälisten esimerkkien esittely ja vertailu (kohta 2.4 Kansainvälistä vertailua eräisiin kilpailijamaihin) on ansiokasta. Johtopäätöksenä esitetään, että Tanskan malli vaikuttaa selkeimmältä ja että Suomessa toteutettava maakuntauudistus mahdollistaisi sen kaltaisen järjestelyn toteuttamisen selkeine työnjakoineen. Työnjaon mukaisesti varsinainen liiketoiminnan kehittäminen sekä vientiin ja kansainvälistymiseen liittyvien valmiuksien kehittäminen kuuluvat paikallis- ja aluetasolle ja varsinaisten vientiponnistelujen tukeminen kansalliselle toimijalle. Tämä periaate on kannatettava ja sen tulisi loogisesti näkyä myös Business Finlandin tehtävissä siten, että vastuu innovaatiokyvykkyyksien ja innovaatio- ja kokeiluym-
pöristöjen kehittämisestä olisi Business Finlandin sijaan esisijaisesti maakunnilla. Tässä tehtävässä Business Finlandin rooli olisi tukea ja hyödyntää alueilla ja paikallisesti organisoitua kehittämistä.

Toteuttamisvaihtojen arvioinnissa (kohta 3.2.Toteuttamisvaihtoehdot) tuodaan vaihtoehtoina esille virasto-yhtiö - malli, kokonaisvaltainen yhtiöittäminen ja kokonaisvaltainen virastomuotoisuus. Vaihtoehtojen hahmottelua voidaan pitää varsin karkeana. Niiden haittojen ja hyötyjen analyysi on pintapuolista. Esityksen pohjaksi on valittu virasto-yhtiö-malli.

Valitun mallin toteuttamiseksi ehdotetaan, että rahoituskeskus tilaisi merkittävän osan tehtävistään yhtiöltä palvelusopimuksella ja määrittäisi siinä vuosittain yhtiön kulloisetkin suunnittelukauden tavoitteet ja toimenpiteet perustuen suunnitelmaan tulevan nelivuotiskauden toiminnasta. Ehdotuksessa ei täsmennetä, mitä merkittävä osa tarkoittaa ja mitä muita toimijoita tehtävien tuottamiseen osallistuisi ja millä mekanismilla osallistuminen tapahtuisi.

Nelivuotiskausien suunnitelmiin perustuvat palvelusopimukset in-house - yhtiön kanssa vaikuttavat varsin perinteisiltä ja staattiseen maailmaan soveltuville ohjaus- ja järjestämiskeinoilta, Edellä mainittua toimintatapaa perustellaan esityksessä epäsuorasti sillä, että mikään yhteisö ei Suomessa harjoita samaa toimintaa kuin yhtiö (kohta 4.3. Kilpailupoliittiset vaikutukset). Tämän tueksi ei kuitenkaan esitetä analyysiä eri yhteisöjen toiminnasta, markkinatilanteesta ja niiden kehitymisestä. Voidaan perustellusti olettaa, että monilla yhtiön palvelualueilla on olemassa jo nyt vaihtoehtoisia palveluntarjoajia sekä kotimaassa että kansainvälisesti ja että tosiasiallisesti perustettava yhtiö toimii markkinoilla ainakin osittain. Voidaan myös nähdä, että innovaatiopalvelumarkkinat ovat nopeasti kehitymässä, jolloin perustettavan yhtiön suhde markkinaan muuttuu jatkuvasti.

Hallituksen yleisenä periaatteena julkisten palvelujen kehittämisessä on monituottajuuden ja markkinamekanismin hyödyntäminen. Mm. maakuntien kasvupalvelulain periaatteena on julkisen järjestäjätoiminnan luominen ja palvelujen hankkiminen ensisijaisesti markkinoilta. Tälle on hyvät ja kannatettavat perusteet, jotka liittyvät mm. asiakaslähtöisyyden ja dynamiikan lisäämiseen. Voidaankin kysyä, miksi monituottajuuden ja markkinamekanismin tuomia etuja ei saavutettaisi myös kansallisissa palveluissa, joissa markkinat ovat oletettavasti kehittyneemmät kuin maakunnissa. Uudistuksen yhteydessä tulisikin huolellisesti selvittää monituottajamallin toteuttamismahdollisuudet ja edistää monituottajuutta säädöksin. Monituottajuuden toteuttamisen kautta esityksen vaikutukset yrityksiin, kilpailupoliittikkaan, viranomaisten toimintaan ja organisaatioon ja henkilöstöön olisivat huomattavasti esitettyä suuremmat.

Yksi keskeisimmistä yrityspalvelujärjestelmän kehittämistavoitteista on palveluketjun selkeyttäminen ja tehostaminen. Tähän liittyy oleellisena osana maakuntien kasvupalvelujen ja kansallisten palvelujen yhteensovittaminen. Esitys toteaa aivan oikein, että Business Finlandista tulee vastinpari maakuntien elinkeinopalveluille. Sen sijaan tästä tehtävä johtopäätös, "muutos on tehtävä ennen maakuntahallinnon käynnistymistä" on virheellinen. Hyödyllisempi tavoite olisi tehdä muutos synkronoidusti ja yhtäaikaaisesti maakuntauudistuksen kanssa. Yhteistyö maakuntien kasvupalvelujen kanssa tulisi sisällyttää 3 § luoteltuihin Business Finlandin tehtäviin. Samoin 16 § Tietojen luovuttamista ja yhtiön valvontaa koskevissa säädöksissä tulisi huomioida, että rahoituskeskusten ja yhtiön ja maakuntien välillä on oltava molemminpuolinen tiedonantovelvoite ja oikeus tietojen siirtoon.

ESA HALME
Esa Halme
maakuntajohtaja

PETRI RÄSÄNEN
Petri Räsänen
innovaatiojohtaja

pöytäkirjanpitäjä